יא: השותפין פרק ראשון בבא בתרא

הכא אפשר דמעייל לגואי ומפרק. פרש"י דפתח אכסדרה אין לה דפנות כלל וגרס נמי בסוף פ' כל גגות (עירובין דף לד: וש"ס ד"ה כשמי) כי לית ליה לשמואל פי תקרה כד' אמות כי תניא באכסדרה שאין לה דפנות כלל לית ליה לשמואל פי תקרה יורד וסותם כלל מרבע מחיצות ולכך קאמר שמואל באכסדרה בנקעה דאין מעלטלין כה אלא ד' אמות אבל כשלא לית ליה דהיינו אם יש בו דופן אחד אמרי' בג' פי תקרה ולר"י גרלה דפתח אכסדרה יש לה שלש מחיצות כדאמר בלא יחפור (לקמן דף סה:) דעולם הזה לאכסדרה הוא דומה דרום לפונית אינה מסובבת ובסוף פרק כל גגות (עירובין דף לד:) גרסי' כי לית ליה בג' אבל בארבע לית ליה פי' כשלש כשאין כי אם שלש מחיצות לא אמרי' פי תקרה ברביעית אבל בד' כשיש קצת גם ממחיצה רביעית אמר פי תקרה ואכסדרה דבי רב יש לה נמי שלש מחיצות גמורות והרביעית נבוהה ד' אמות ואכסדרה רומיתא הרביעית אינה נבוהה רק עשרה עפחים אי נמי דבי רב נבוהה רביעית עשרה ורומיתא פחות מעשרה טפחים: **בעא** רב הונא **מרב אמי.** והא דאמר בפרק הניחקין (גיטין דף נט: וש"ס) גבי רב הונא קרי בכהני שאני רב הונא דאפי' ר' אמי ור' אסי כהני תשיבי דאמרעא דישראל מיקם כייפי לרב הונא והכא היכי בעא מיניה וי"ל דרבי אמי לאוד ור' אמי לאוד: **אכסניא** לפי פתחים בו'. פירש רבינו חננאל דמינעיא ליה שיירא שאמתה במקום אחד הזכל איך מולקין: **אחד** מבני מבוי שבקש לסתום בנגד פתחו. פירש הקונטרס להקיף מחיצות סביבות הארבע אמות שיש לו במבוי כנגד פתחו וקשה לרבינו יאנקב דלא מצינו שיהא לו ארבע אמות במבוי אלא בחצר ונראה לרבינו יאנקב כפי' רבינו חננאל כגון שיושב בסוף המבוי אצל לד הסתום ורוצה לסתום כנגד פתחו כל רוחב המבוי והשתא קאמר רב הונא שמעכבין עליו בני המבוי אע"פ שהם חיצונים לפי שמרבה עליהם את הדרך פי' רגל בני אדם שיכולין לומר בני המבוי [אף] כשיש רבים במבוי יכולים ליכנס עד סוף המבוי וע"י הסתימה תרבה עלינו את הדרך ע"י בני אדם הדורכים עלינו במבוי ואף לחצרות יצטרכו ליכנס מרוב דוחק ומצינו לשון מרבה עליהם את הדרך בענין זה דתנן לקמן נחזקת הבתים (דף נט:) לקח בית בחצר אחרת לא יפתחנו לחצר השותפים ומפר' טעמא בגמרא (דף ס.) מפני שמרבה עליהם את הדרך דהיינו רגל בני אדם ובתוספתא דפ"ק דמכילתין תניא יש לו תנות בכרמות הרבי' ומבקש לפותחו לחצר השותפים יכולים לעכב על ידו מפני שמרבה עליהם את הדרך: **והפנימית** משתמשת עם כולן **ושתמשת לעצמה.**

אכל מייחד ליה פיתחא. שהיה לו פתח לסוף ביתו אלא החפירה ודרך אותו פתח היה רגיל להשליך הגרעינין וליטלן אין לו בחצר בשביל החפירה אלא ד' אמות שלפני אותו פתח: **אכסדרה.** שיש (ג) לו מן הפתח לחצר: **אין לו ד' אמות.** בחלוקת החצר: **טעמא מאי.** אמור רבנן שיש לפתח בית ד' אמות בחצר: **משום פירוק משאו.** שיפרק שם משאו מעל חמורו לפי שסתם בית אינו פנוי מכלים ואי אפשר להכניס חמור עם משאו בבית לפרק לשם: **הכא.** באכסדרה כיון (ד) דאית לה דפנות אפשר דמעייל לגאו ומפרק: **אכסדרה דבי רב.** דפנות סביב לה אלא שמוקפות חלונות: **אכסדרה רומייפא.** מוקפות דפנות נמוכות שאין מגיעות לתקרה: **בית שער.** בית קטן שלפני פתח טרקלין וקורין לו פורק"א בלע"ז: **מרפסת.** אלווי"ר והרבה פתחי עלייה פתוחין לו וכולן עולין דרך סולם אחד שקורין דגרי"ד: **אין לזה אלא ארבע אמות.** בין כולן אצל רגלי הסולם: **לוג של תרנגולין.** בית קטן שמגדלין בו תרנגולין ויש לו פתח לחצר: **יש לו ד' אמות.** בחצר אז לא: **מעפש ועולה.** התרנגול מעופש ועורם ועולה דרך רוחם הכותל לתוך הלוג: **בית מזיו מקורה כו'.** ופתוח לחצר יש לו ד' אמות בחצר אז לא: **לא מבעיא קירויו מלגיו.** והמלי שאינו מקורה לגד החצר דאין לו ארבע אמות בחצר אז לא קרייה מגיעות לגד הזה אפשר דמעייל חמור בחצר ומפרק שם שאין דרך לתת כלים ד) בחצר שאינו מקורה: **אלא אפי' קירויו לגד הרוח.** וגילוייו לגד פנים נמי אין לו ד' אמות דהא אפשר דמעייל חמור עד הגילוי ומפרק: **למבוי אחר.** כגון בית שבין שני מבואות: **בני מבוי מעכבין.** (ד) אבני מבוי אחר שאינו רגיל אצלם: **אכסניא.** חיל של מלך המוטל על בני העיר לתת להן אכסניא בבתיהם: **לפי בני אדם.** הדרים בבית: **מתחלקת לפי פתחים.** לזכל שדות לפי שדרך הפתחים הסליכו שם עד שנעשית אשפה: **שבקש לסתום כנגד פתחו.** להקיף מחיצה סביבות ד"ל שיש לו במבוי כנגד פתחו: **שמרבה עליהם דרך.** שהתולך מרלאשו (ה) עד לד סופו לריך להקיף סביב המחיצה: **המ' חצרות הפתוחות למבוי.** זו אצל זו לאחרו וסתם מבואות סתומין הן בסופן ואחד מקלותיו פתוח לר"ה: **כולם משתמשות במבוי עם החיצונה.** כנגדה שהרי לכולם יש לדך במבוי לצאת דרך ראשו לרה"ר וכל שיש לו דרך יש לו תשמיש שאינו מעכב דרך המבוי: **והחיצונה משתמשת לעצמה.** כנגדה ברוחב המבוי אבל לא כנגד מחרותי' שאין לה עליהן דרך: **משתמש לעצמה.** לבדה וקשה לרב הונא דאמר כולן מעכבין ואפי' החצונים מעכבין על הפנימיים: **היה סתום.** שהיה לו מקום פתח פתוח לו וסתמו ולאחר זמן נמלך לפותחו: **כולם משתמשין במבוי.** בכל המבוי ואפי' חיצון על הפנימי: **אלא פרץ פנימיו.** כשנסתם פתחו לא סלק מזוזתו (ו) ומשקוף ומפתן דגלי דעתיה דלא סילק נפשיה וקופו לפותחו לאחר זמן: אבל מייחד ליה פיתחא אין לו אלא ארבע אמות לפני פתחו אמר רב הונא אאכסדרה אין לה ד' אמות טעמא מאי משום דפירוק משאו הכא אפשר דעייל לגואי ומפרק מתיב רב ששת אחד שערי בתים ואחד שערי אכסדראות יש להן ד' אמות כי תניא ההיא ב)באכסדרה דבי רב אכסדרה דבי רב פשיטא גאידרונ' מעליא הוא באלא באכסדרה רומייתא ת"ר בית שער אכסדרה ומרפסת יש להן ד' אמות היו (ה) חמשה בתים פתוחין למרפסת אין להן אלא ד' אמות בלבד בעא מיניה ר' יוחנן מר' ינאי לול של תרנגולין יש לו ד' אמות או אין לו ד' אמות הא"ל טעמא מאי משום פירוק משאו הכא מטפס ועולה מטפס ויורד בעא מיניה רבא מרב נחמן בית חציו מקורה וחציו אינו מקורה יש לו ד' אמות או אין לו ד"א א"ל יאין לו ד' אמות לא מבעיא קירויו מלגיו דאפשר דעייל לגואי ומפרק אלא אפילו קירויו כלפי חוץ אפשר דעייל לגואי ומפרק בעא מיניה רב הונא (ו) מרבי אמי אחד מבני מבוי שבקש להחזיר פתחו למבוי אחר בני מבוי מעכבין עליו או אין מעכבין עליו א"ל יבני מבוי מעכבין עליו אכסניא לפי בני אדם מתחלקת או לפי פתחים מתחלקת א"ל לפי בני אדם מתחלקת תניא נמי הכי זכל שבחצר מתחלקת לפי פתחים אכסניא לפי בני אדם אמר רב הונא אחד מבני מבוי שבקש לסתום כנגד פתחו בני מבוי מעכבין עליו שמרבה עליהן את הדרך מיתיבי חמש חצרות פתוחות למבוי כולן משתמשות עם החיצונה והחיצונה משתמשת לעצמה והשאר משתמשות עם השניה והשניה משתמשת לעצמה ומשתמשת עם החיצונה נמצאת פנימית משתמשת לעצמה ומשתמשת עם כל אחת ואחת תנאי היא דתניא אחד מבני מבוי שבקש להחזיר פתחו למבוי אחר בני מבוי מעכבין עליו היה סתום ובקש לפותחו אין בני מבוי מעכבין עליו דברי רבי ר"ש בן אלעזר אומר חמש חצרות הפתוחות למבוי כולן משתמשות במבוי זו עם זו חצרות מאן דכר שמייהו חסורי מחסרא והכי קתני וכן חמש חצרות הפתוחות למבוי כולן משתמשות עם החיצונה והחיצונה משתמשת לעצמה וכו' דברי רבי ר' שמעון בן אלעזר אומר חמש חצרות הפתוחות למבוי כולן משתמשות במבוי: אמר מר ג)היה סתום ובקש לפותחו אין בני מבוי מעכבין עליו אמר רבא לא שנו אלא שלא פרץ את פצימיו אבל פרץ את פצימיו בני מבוי מעכבין עליו א"ל אביי לרבא תניא דמסייע לך בית

פי' לעצמה שאין ה)אחרונה משתמשת עמה וחיצונה משתמשת לעצמה דלעיל אין פירוסו כמו זה אלא לעצמה שאינה משתמשת עם אחרות:

לעבור דרך עליהן. ולהכי אם ביקשה החיצונה לסתום לפניהם כלעבור עליה אינה יכולה לסתום מתוך דרישות כולן יש (לו) לעבור עליה. אבל אם בקשו כולן לסתום לפני החיצונה כדי שלא תעבור עליהן. יכולין לסתום משום שאין דרכה של חיצונה לעבור עליהן. וכיון דסתמי לה הני שלא תעבור עליהן תהא החיצונה משמשת לעצמה וכן לשניה וכן לשלישית וכן לרביעית עד לחמישית שהיא פנימית דהשתא נמצא שיש לה רשות לעבור על כולן ואין לכולן רשות לעבור עליה להכי יכולה פנימית לישתמיש ולסתום בפני עצמה כדי שלא יעבור כולן עליה והן אין יכולין לסתום פנימית כדי שלא תעבור עליהן אלמא דהני יכולין לסתום זה על זה וקשיא לסאן דאמר אחד מבני מבוי דהכי משמע ותני דמשום אחד מבני מבוי בין לחיצונה על כולן בין לכולן על החיצונה אין להם רשות זה על זה לסתום מפני שמרבה עליהן את הדרך לא תנאי היא וכן כדי עד החיצונה משתמשת לעצמה כדרייקינן לעיל דלכולם יש להן רשות לעבור ולסתום בפני החיצונה ואין לחיצונה רשות לעבור ולסתום בפניהם: ר' שמעון אומר כולם משתמשות במבוי אמנו להכי דאית לכולן תשמיש למבוי להכי יש רשות לכולן לעבור זו על זו בין לחיצונה על כולן בין לכולן על החיצונה וכי היכי דזו אינה יכולה לסתום בפני כולן כך כולן אינן יכולין לסתום בפניהם כ"ז נ"ל ר"ה אבל מסתבר הכי: היה סתום ובקש לפותחו. כעין אמר מר שאם היה פתח פתוח לכתחילה לאותו מבוי שעכשיו רוצה לחזור פתחו שם וסתמו האיל דהוה תמן מעיקרא אין יכולין לעכב עליו. אמר רבא לא שנו דאין

עין משפט נר מצוה

קב א ב ג ד מיי' פ"ב מהלכות שכנים הל' ג ד סמג עשין פב טוש"ע מ"מ סימן קנב סעיף ד:
קג ה מיי' שם הל' ה טוש"ע שם סעי' ה:
קד ו מיי' שם הל' ו טוש"ע שם סעיף ו:
קה ז מיי' שם פ"ה הלכה טו סמג שם טוש"ע ת"ש סי' קסב סעיף ו:
קו ח ט מיי' שם פ"ב הלכה ח סמג שם טוש"ע ת"ש סי' קנב סעיף ט:
קז י מיי' שם פ"ה הל' טז סמג שם טוש"ע ת"ש סי' קנב סעיף ז:
קח כ ל מיי' שם פ"ב הל' טו טוש"ע שם סעי' ה:

רבינו גרשום

בעלמא כשחולקין את החצר למי שיניע לו האכסדרה אין נוטל ד' אמות חוץ לאכסדרה כמו לפתח דשעמא מאי אמרו דנוטל ד' אמות כנגד פתחו בחצר כדי עבודת הפתח לפרק משאו מעל גבי בהמתו בהמתו בחצי ד' אמות ראינו רוצה ללכלך ולשנע ביתו מזבל בהמתו אבל הכא באכסדרה זו הראיל שאין לה דפנות סביב אפשר לו דעייל באכסדרה זו (דבי כי רב שלומדין שם תלמידים שיש לה ג' דפנות) ומפרק דבלאר הכי נמי מטומפות מן הזבלים ומן הנשמים ולהכי אין צריכין ד' אמות: באכסדרה דבי רב שלומדין בה תלמידין שיש לה ג' דפנות עד הסכך (וס') דהוסן רבינעא אינה מגעת לסכך משום שיהא אוהר ופתח אותה אכסדרה יש לו ד' אמות ומקשינן אכסדרה דבי רב אידרונא חדר מעליא הוא ולא צריך למימר דיש לה ד' אמות: באכסדרה רומייתא דיש לה ג' מחיצות מגיעות לסכך ומחיצה רביעית נמוכה וכונין עליה על פני כולה חלונות גדולות על גבי פצימין כעין אותם שקורין קלושטיר ופתח באמצעיות אותה מחיצה נמוכה ולאותו פתח יש לו ד' אמות אף על גב דיש דרכה סביב חלונות גדולות אבל לא לאכסדרי העומדת על קונדסין. (כלומר) ביתו שער יש לו ד' אמות בבמבוי מרפסת הייבו עלייה שיש לה ד' פתחים או יותר בשורה אחת ועושין לפניהם נסר ארוך שרופסין עליו ולסוף אותו נסר סולם שיורדין בו לארץ ולפני אותו סולם יש פתח שנוטל בעד המרפסת כל אותן ד' פתחים של עלייה אין להם בחצר אלא ד' אמות שלפני פתח הסולם שכולם יוצאין באותו פתח: לול של תרנגולים. ארובה של עלייה שמשימין דרך אותה ארובה תרנגולין לעלייה כלומר אם אין לאותן היורשין שום פתח לשם אלא לול של תרנגולין משום חזקת אותו לול אינו נוטל ד' אמות בחצר כמו לפתח דלוכא התם משום פריקת משוי שהתרנגול מטפס ועולה (ניסרין). יש לו לאחד מן היורשין בית שחציו מקורה וחציו אינו מקורה. מי אמרי' כיון דחציו אינו מקורה יכול לפרק משאו באותו צד שאינו מקורה ואין לו ד' אמות בחצר או דילמא כיון דיש לו ד' מחיצות ופתח כשאר בית אע"פ שחציו אינו מקורה יש לו ד' אמות: לא מיבעיא. היכא דהוה אותו חצי (קורה) [קרוין] כלפי פנים הבית כלומר לאחורי הבית והא ראינו מקורה סמוך לחצר דאע"ג דאיכא פתח בית הפתוח לחצר דאינו נוטל ד' אמות בחצר מתוך ההכא מצי לפרק משאו בהאי חצי דאינו מקורה שסמוך לחצר אלא אע"פ אי הוה אותו חצי קירוי לצד הרוץ סמוך לחצר ושאינו מקורה לצד אחורי הבית אפי' הכי אינו נוטל ד' אמות בחצר כנגד פתח הבית משום דיכול להכנים באותו חצי מקורה וסמוך לחצר: פתחו למבוי אחר. שאם היה פתחו פתוח לכבוי זה ואחרי פתחו איכא מבוי אחר ורוצה לסתום פתחו מיכן ולפותחו למבוי שאחורי ביתו: בני מבוי. שעכשיו רוצה לפתוח פתחו לשם יכולין לעכבו לצאת ולבוא דרך מבואן הואיל ועד עתה לא הוחזק באותו מבוי או לא. וחר בעא מיניה אכסניא. אכסנאין של מלך שעוברין בעיר ומחלקין אותן בבתי העיר ליתן להם לינה ופרנסה השתא בעי לפי בני מבוי שיש להם בתים לכל בית מחלקים או לפי פתחיה מחלקים שאם יש בבית ב' פתחים שיתנו לו ב' חלקים מן האכסנאין שיעור שני בתים: דבל שבחצר לפי פתחים מתחלק. שאם היו בבית ב' פתחים ולבית אחר פתח א' שמרצאין זבל ובאו לחלקן זה של שני פתחים נוטל פי שנים וחלק שלישי [נוטל האחדן לפי שיעור הפתחים היו מוציאים הזבל:

ה) שם ריש כן פי' המיוחס. ו) שם ריש לא מפי המורה.

מסורת הש"ס

א) [מנחות נב:]. ב) [מרגנה של אחדרה מדרשין]. ג) [ל"ל דמקרא]. ד) [כדפרי' בתוי' רש"ש]. ה) ל"ל אחרת ועי' רש"ש.

הגהות הב"ח

(א) נשרא היו ארבעה או חמשה בתים פתוחים למרפסת: (ב) שם ר"ה מרבה אמי כל"ל ואות ר' נמחק: (ג) רש"י ד"ה אכסדרה שיש לה פתח לחצר כל"ל ואי' מן ואות ה' נמחק: (ד) שם ד"ה כני מבוי מעכבין בני מבוי האחר כל"ל: (ה) ד"ה בהמרבה כו' ההולך מראשו לצד פיסו כל"ל ואי' עד נמחק: (ו) ד"ה שלא פרץ וכו' מחיתו המשקופו ומפתנו דגלי:

לעזי רש"י

פורק"א. אכסדרה. אלווי"ר (אלידרי"ר). גזוזטרה. מרפסת. דבריר"ד מערכת מדרגות.

מוסף רש"י

אכסדרא דבי רב. שיש לה ד' דפנות אלא שאין מגיעות לסכך (מחוחה לג:). איגדרונא. קמכר"א (שם). באכסדרא רומייתא. שעיר מלגיות חלונות וקורין (ליאלי"ר שם).

רבינו גרשום (המשך)

לסתום כנגד פתחו. שכשם שיש לו לסתום ד' אמות בחצר כך יש לו לכל פתח חצר ד' אמות במבוי וזה בקש לסתום אותן ד' אמות שלו ולהקיפן בנדר בני מבוי שכניו מעכבין עליו שמרבה עליהן את הדרך להקיף אותו סתום (מבוי): זו חצרות זו בצד זו הפתוחות למבוי אותה הסכוכה לרשות הרבים קרויה חיצונה ואותה שבסוף המבוי מצד אחר קרויה פנימית כולן הני משתמשות עם חיצונית כלומר דיש לכולן רשות לעבור לפני פתח החיצונה והחיצונה משתמשת לעצמה שרשאה לסתום כנגד פתחה הד' אמות ולהשתמש בתוכן. והם הני השאר משתמשות עם השניה שעוברין לפני פתחיה ושניה משתמשת לעצמה שרשאה לסתום ד' אמות נגד פתחה ומשתמשת עם החיצונה שמקפת ד' אמות ויוצאת לחוץ. נמצאת הפנימית שבמבוי שהיא משתמש עם כולן שעוברת עליהן ומשתמשת לעצמה קשיא לרב הונא: חמורי מיחסרא והכי קתני חתנא קמא מיירי [נמי] בחצירות נמצאת הפנימית משתמשת לעצמה ומשתמשת עם כולן דברי ר' דסבר אין מעכב עליו [בן] המבוי לסתום ד' אמות שלו וריבי שמעון אומר וכן כולם משתמשות במבוי כגון שהוא בהריא שלא יסתום כנגד פתחו כדי שלא יהבה על האחרים את הדרך שיקולין בני מבוי לעכב עליו ורב הונא סבירא ליה כר"ש בן אלעזר. ו) כפ"ה. ואית דאמרי חיצונה משתמשת לעצמה דיש לכולן רשות לעבור דרך עליה אבל היא משתמשת לעצמה דאין לה רשות

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com